

De 'Wet van de onbenul' (met prijsvraag)

door Teun Koorevaar

Het oog van de meester

Onder deze titel vergeleek de Nederlander Gerhard Bakker in 1975 de resultaten van onderzoek naar het taxatievermogen van schakers en dammers. Eerder hadden Adriaan de Groot (in 1948) en Riekent Jongman (in 1968) dit al voor schaken gedaan. Jongman gebruikte dezelfde titel.

Een schaker heeft in een partijstelling gemiddeld 25 zetten, een dammer gemiddeld 10.

Bakker legde zes damgrootmeesters stellingen uit partijen voor. Zij zagen ongeveer twee speelbare zetten per stelling, evenveel als hun collega-schakers. Bakker herhaalde zijn onderzoek in 1977, met dezelfde uitkomst.

Hieruit werd geconcludeerd dat schaken en dammen even moeilijk zijn. Met de kennis van nu weten we dat computers de mens de baas zijn en dat partijen tussen (sterke) grootmeesters meestal in remise eindigen.

Ook werd zo'n onderzoek gedaan met 100 stellingen uit dam- en schaakpartijen en zij vroegen 100 personen, van grootmeester tot knoeier, de sterkste zet aan te geven. De grootmeesters zagen 2 sterke zetten, voor de knoeiers waren alle reglementaire zetten sterk.

De 'Wet van de onbenul'

Twee koninklijke denksporten beide met een zeer rijke historie. Damhistorici vinden dat schakers het dammen hebben gekaapt. Zij hebben het gevoel dat dammen door schakers wordt weggezet als kinderspel en zij het schaakspel tot intellectueel spel hebben uitgeroepen. Daarbij speelt mee dat eeuwen geleden het dammen veel populairder was dan schaken, bij voorbeeld in de tijd van Philidor. Sinds de tweede helft van de 20ste eeuw is de klad in de damsport gekomen en voert schaken nu 'luidruchtig' de boventoon.

Op basis van bovenstaande hebben damhistorici *De 'Wet van de onbenul'* geformuleerd:

"Hoe slechter iemand schaakt, hoe gemakkelijker hij/zij dammen vindt."

"Hoe slechter iemand schaakt of damt, hoe meer goede zetten hij/zij in een stelling ziet"

Twee fraai uitgevoerde boeken

De 'Wet van de onbenul' maakt een klein deeltje uit van twee fraaie boeken voor liefhebbers van geschiedenis & kunst over dammen en schaken. Deze twee prachtig uitgevoerde boeken worden van harte aanbevolen, echte collectors items! Iets voor de komende feestdagen? Antwoord: volmondig Ja!

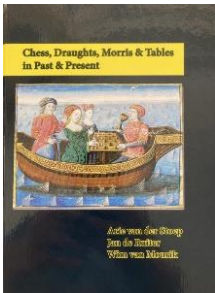
1. An Iconography of Draughts

Wim van Mourik, clubdammer, is de hoofdauteur. Hij traceerde in een halve eeuw maar liefst zo'n 3.000 schilderijen en tekeningen met het damspel als onderwerp. De reproducties in het boek laten overtuigend zien hoezeer personen uit Europa's betere kringen, waaronder koningshuizen en adellijke families, verslingerd waren aan het damspel. En dat niet alleen, dammen was voor hen een statussymbool.

Arie van der Stoep, Internationaal Grootmeester in het componeren van damproblemen, promoveerde als linguïst op een dam- en schaakonderwerp: hij analyseerde het jargon van spelers van bordspel, waaronder dammen en schaken, uit het nabije en verre verleden. Hij tekent voor de geïllustreerde historische inleiding, neerslag van bijna een halve eeuw historisch onderzoek.

2. Chess, draughts, Moris & Tables, in Past & Present

Dit rijk geïllustreerde boek met maar liefst 370 bladzijden is geschreven en samengesteld door Arie van der Stoep, Wim van Mourik en met medewerking van Jan de Ruiter. Zij houden zich al tientallen jaren bezig met historisch onderzoek naar het damspel en zijn hierbij ook veelvuldig in aanraking gekomen met de hieraan verwante spellen schaken, molenspel en triktrak (backgammon). Het komt voor dat je in goedkope spellendozen kartonnen borden aantreft die aan beide kanten zijn bedrukt met een combinatie uit deze vier spellen.

Beide boeken in groot formaat, full color en in twee talen: Engels en Nederlands naast elkaar. Honderden kleurenafbeeldingen ondersteunen de teksten. Een mooie symbiose van geschiedenis en kunst. En voor de prijs hoef je de aanschaf van dit moois niet te laten. Het eerste boek kost 30 euro, het tweede 35 euro, beide excl. 7,25 euro verzendkosten.

In de oktober-editie van ons *Schaakmagazine* besteedde denksportfilosoof Arne van Mourik aandacht aan dit boek en ook aan bovenvermelde problematiek. Zijn centrale vraag was: Hoe kon het zover komen dat twee schitterende bordspelen, zeer verschillend en gelijkwaardig tegelijk, zo uiteen dreven? Arne was een fervent actievoerder toen in 2018 de damrubriek van Ton Sijbrands in *de Volkskrant* werd stopgezet. Tegen Margriet Oostveen van *de Volkskrant* zei hij in 2018: 'Schakers hebben een grotere bek dan dammers'. De schaakrubriek van Gert Ligterink in *de Volkskrant* bestaat nog.

Voor schakers en dammers is het interessant te lezen over het verblijf van Philidor in Rotterdam waar hij zijn schaakbestseller schreef. Om aan de kost te komen schaakte en damde hij in Rotterdamse koffiehuisen. Hij kon zich meten met de sterkste Rotterdamse dammers. Philidor is voor schakers vooral bekend van de Philidor-verdediging en van zijn opvatting dat de pion de ziel van het schaakspel is. Dit valt te lezen in zijn bestseller uit 1749, *L'Analyse des Echecs*. Dit boek is ook in het Nederlands vertaald.

Wilt u informatie over beide boeken, of een van de boeken kopen? Mail naar vanderstoeparie@391@gmail.com

Prijsvraag

Deze twee fraaie boeken zijn ook te winnen met onze prijsvraag. De prijsvraag is simpel en uitdagend en gaat over het maken van een anagram.

Wat is een anagram?

Een **anagram** ook wel **letterkeer** genoemd is een woord of zin, gevormd uit de letters van een ander woord of een andere zin maar in een andere volgorde. Het maken van anagrammen is een geliefd spel met woorden. Anagrammen worden ook vaak gebruikt als pseudoniem.

Enkele voorbeelden:	schaker	<i>hackers</i>
	torenzet	<i>rozetten</i>
	rokade	<i>doerak</i>
	aalscholver	<i>schollebaar (Battus)</i>
	Mark Rutte	<i>Kamertrut (Kees van Kooten)</i>

Axl Rose

Pseudoniem van Amerikaanse zanger Baily,
anagram van *oral sex*. Bekend van Guns 'N
Roses. Zie de jaarlijkse Top2000.

Anagram van zinnen

De romancyclus *Het Beleg van Laken* van de Vlaamse schrijver Walter van den Broeck bestaat uit de vier delen *Het beleg van Laken*, *Gek leven na het bal*, *Het gevallen baken* en *Het leven na beklag* - allemaal anagrammen van elkaar. In zijn romans maakt de schrijver ook graag gebruik van anagrammen.

Bedenk een of meerdere anagrammen op basis van de volgende zin, zou mooi zijn als er een raaklijn met dammen, schaken of de andere bordspellen gevonden kan worden. Of dit laatste kan blijft een vraag?

de wet van de onbenul

Mocht dit niet goed lukken met alle 17 letters probeer het dan eens met een of twee letters minder.

Oplossingen sturen naar:

- info@hetschaakkasteel.nl
- uiterlijk 30 december 2021
- Onder alle inzenders van goede anagrammen (bij voorkeur alle 17 letters gebruiken, een of twee letters minder mag) wordt een set van deze twee prachtige boeken verloot, iedere inzender heeft een kans.
- De winnaar wordt op 31 december 2021 bekend gemaakt.